

පාංශු නිර්මාණය

එම්.එම්. සාමලී මාරසිංහ

හැඳින්වීම

මිනිසාගේ ජීවිත කටයුතු පවත්වාගෙන යාම සඳහා පවතින බොහෝ කාර්යයන් පස සමඟ සෘජු සම්බන්ධතාවක් දක්වයි. මානව ඉතිහාසය සුපරික්ෂාකාරීව බැලීමේ දී මේ බව පැහැදිලිව හඳුනාගත හැකිය. පස පිළිබඳව හැදෑරීමෙන් මානව ඉතිහාසයේ සිදුවීම් සොයාබැලීමට සහ අනාගත මානව ක්‍රියාකාරකම් ස්ථානගත කිරීමට ද මහෝපකාරී වේ. මේ අනුව පාංශු හඳුනාගැනීමට උපකාරී වන පාංශු නිර්මාණය සඳහා බලපාන සාධක, පාංශු පැතිකඩ සහ පිරිණ ක්‍රියාවලිය හඳුන්වාදී ම මෙම ලිපියේ මූලික අරමුණ වේ.

පාංශු ස්ථර නිර්මාණයවීම

පස පිළිබඳව අධ්‍යයනය කිරීම ආරම්භවූයේ මෑත කාලීනව ය. 18 වන සියවස සිට යුරෝපයේ විද්වතුන් පස පිළිබඳව අධ්‍යයනවල නිරත වූව ද විද්‍යානුකූලව ඒ පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදුකර ඇත්තේ අල්ප වශයෙනි. පස පිළිබඳ මුල් ම විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනය 1883 දී රුසියාවේ 'ඩොකුචොව්' (Dokuchaev) විසින් සිදුකර ඇත. එම අධ්‍යයනය මගින් සෑම දේශගුණික කලාපයක ම ඊට ආවේණික ගුණාංගයන්ගෙන් යුක්ත පස් වර්ග ඇති බවත් විවිධ පාෂාණ වර්ග ඊට හේතුවන බවත්, පාංශු ස්ථරයක් පාංශු මහල්වලින් සමන්විත වන බවත්, යන මූලික කරුණු අවබෝධ කරගෙන තිබුණි.

පස හඳුනාගැනීමට උත්සාහ කළ බොහෝ විද්වතුන් විවිධ මත පළ කළ ද ඒ පිළිබඳ නිවැරදි නිර්වචනයක් සොයාගැනීමට අපහසුය. පස දෙස යමෙකු බලන ආකාරය අනුව පස පිළිබඳ සංකල්පය ද වෙනස් වේ. උදාහරණ ලෙස කෘෂිකාර්මික කටයුතුවල යෙදෙන්නන් හට පස යනු වගා කරනු මාධ්‍යයකි. නමුත් ජනාවාස, මහාමාර්ග, ගොඩනැගිලි කනත්තෙකුට ඒ සඳහා උපයෝගී කරගන්නා මාධ්‍යයකි. මේ අනුව උපයෝගීතාවය අනුව පස පිළිබඳ සංකල්පය ද වෙනස් වේ. සරල ම නිර්වචනයකට අනුව පොළොව මතුපිට ඇති කුහි වැස්ම පස ලෙස හඳුන්වා ඇති අතර, කවත් ආකාරයකට හඳුන්වාදීමේ දී පස භෞතික හා රසායනික ක්‍රියාවලිය නිසා යම් ස්ථානයක තිබෙන පාෂාණ හා ජෛවීය ද්‍රව්‍ය පිරිණයවීමෙන් නිර්මාණය වන කොටස ලෙසත් හඳුනාගෙන ඇත.

පස පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමේදී පාංශු ස්ථරයක් නිර්මාණය වන ආකාරය හඳුනාගැනීම ඉතාම වැදගත්ය. ඒ පිළිබඳව ද විවිධ විද්වතුන් අදහස් දක්වා ඇත. 1883 දී Dokuchaev සහ ඔහුගේ අනුගාමිකයන් ඉදිරිපත් කරන ලද සමීක්ෂණයේ ඇති විචල්‍යයන් කිහිපයකි.

දේශගුණය

මූලද්‍රව්‍ය

භූ උක්ෂණ හා භූ විෂමතාවය